

МЕДІЙНЕ ВІДЛУННЯ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ: УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ В ЄВРОПІ

Ключові слова: міграційна криза, Європейський Союз, ЗМІ, біженці.

Keywords: migration crisis, European Union, mass media, refugees.

Європейський Союз та Україна переживають наймасштабнішу міграційну кризу з часів Другої світової війни, кількість переселенців і їхній вплив на приймаючі країни значно перевищує масштаби 2015–2016 рр. Водночас війна ще не закінчилась, і потоки можуть тривати. Станом на 14 березня 2023 р. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) зареєструвало 8 113 170 біженців з України по всій Європі [9].

Реакція європейських країн на кризу біженців була швидкою та єдиною. Країни-члени ЄС оголосили, що вони запускають директиву про тимчасовий захист, яка не використовувалася з моменту її створення у 2001 р. і після воєн у Югославії. Проте в цьому контексті виникає екстраординарна ситуація щодо прийому біженців з України та інших країн світу, які страждають від війни, диктаторських режимів тощо: «...у певний спосіб це майже інституціоналізує різницю між реакцією на прибуття українців і іракців, сирійців чи інших груп шукачів притулку на європейських кордонах» [3], зазначив Дж. Крісп, експерт з питань міграції та гуманітарних проблем в Оксфордському університеті.

Сприйняття у Європейському Союзі біженців з різних країн залишається важливим питанням. Про українців зазвичай висловлюються позитивно. Журналіст NBC News пише: «Це не біженці з Сирії... Це християни, вони білі, вони дуже схожі на людей, які живуть у Польщі». В ефірі CBS News кореспондент, маючи на увазі Київ, зауважив: «Це відносно цивілізоване, відносно європейське... місто». Натомість біженців із близькосхідних країн чи Африки, трапляється, називають «мусульманськими загарбниками» (Віктор Орбан) [12], «людьми, в ідентичності яких ми [європейці] не були впевнені, людьми з незрозумілим минулим, які могли бути навіть терористами...» (Кирил Петков) [7].

Проте у ЗМІ також поширювалася риторика, що не кожен шукач притулку з України є європейцем і, отже, ставлення до таких людей було кардинально іншим. Тисячі африканців, які проживають в Україні (переважно студенти) намагалися в'їхати до Польщі та інших країн як біженці, і багато з них стверджують, що стикалися з расизмом з боку українських силовиків та прикордонників [7]. На просторах інтернету можна почитати багато статей, у яких висвітлюються думки «неевропейських» біженців, де ті розповідають свої історії на кордонах із ЄС та критикують уряди європейських країн: «Я дуже співчуваю українському народу. Ніхто не заслуговує на війну, знищення та вигнання з Батьківщини. Але різниця в ставленні дуже болюча. Кров у всіх людей одного кольору... Як це можливо, що на одному кордоні ви б'єте людей, а на іншому даєте їм суп і печиво? Хіба це не расизм? Це так принизливо!...» [4].

Із огляду на цю інформацію потрібно пам'ятати, що на ставлення до біженців впливає багато факторів. У випадку з українцями – це релігія (християнство),

вищий рівень кваліфікації [13], гуманітарні проблеми, спільна історія, переважна кількість шукачів притулку – жінки з дітьми тощо. Проте саме це і постає в якості нового виклику перед Європейським Союзом, адже потрібно врегулювати міграційні потоки не тільки з України, реагувати на расизм та ксенофобію всередині Союзу і водночас не втрачати єдність серед держав-членів.

Отже, раніше Європейський Союз розглядав імміграцію більше як раптове вторгнення, яке посилювалося в 2015 р., але знизилося, наприклад, у 2016 р. Проте фактично імміграція є постійною характеристикою ЄС і є частиною самого його сенсу існування, тому країни-члени постійно стикаються з викликами, які виникають внаслідок масової міграції. А ЗМІ відіграють важливу роль у міграційній кризі будь-яких років, адже через медіа в громадян приймаючих країн формується позитивне чи негативне ставлення до біженців, залежно від того, яку інформацію вони читають та дивляться, підкріплюється уже наявна «ієрархія біженців», бо як зазначив один із переселенців з Сирії: «Уряд і ЗМІ ставилися до нас [сирійських біженців] як до злочинців, а не як до людей, які тікають від війни в нашій рідній країні» [8], а, наприклад, українців приймають надзвичайно гостинно, навіть ті країни, які раніше займали жорстку антимигрантську позицію.

Також варто зауважити, що деякі європейські ЗМІ поширюють російські нарративи, створюючи неправдиві новини та відео- / фотосюжети для «демонізації» українців за кордоном (немов громадяни України нецивілізовані, невдячні та жорстокі нацисти) [10, 11], а також активно розповсюджують гасло «Європа втомилася від українських біженців» [2] для того, щоб послабити міжнародну підтримку України.

Загалом медійне відлуння міграційної кризи зосереджене на питаннях, пов'язаних зі стражданням мігрантів та складнощами, з якими вони стикаються у процесі міграції та інтеграції в нове суспільство. ЗМІ звертали увагу на проблеми, які стосуються транспортування мігрантів, умов їхнього перебування в тимчасових притулках та можливостей працевлаштування в новій країні. Водночас деякі ЗМІ можуть зосереджуватися на негативних аспектах міграції, як-от злочинність серед мігрантів, зниження зарплат та інші економічні наслідки, що погіршують імідж українських біженців. Проте медіа також допомагають залучити увагу до проблем, пов'язаних із міграцією та інтеграцією мігрантів у суспільство, а також сприяють покращенню умов їхнього перебування в новій країні. Отже, перед Європейським Союзом стоїть непросте завдання з урегулювання міграційної кризи та недопущення розколу Союзу через брак спільної політики та солідарності, бойкот нової системи розподілу мігрантів деякими державами, спекулювання партіями на цій темі, поширення ксенофобських та расистських настроїв серед європейців та проросійських меседжів у медіа для дискредитації України.

Джерела та література

1. De Witte M. Ukrainian refugees face a more accommodating Europe, says Stanford scholar. *Stanford News*. URL: <https://news.stanford.edu/2022/03/24/ukrainian-refugees-face-accommodating-europe-says-stanford-scholar/>
2. «Europe is tired of Ukrainian refugees»: debunking the myth of russian propaganda. *Rubryka*. URL: <https://rubryka.com/en/article/myth-refugees-europe/>

3. Kelly A., Fallon K., Swash R. As 1.3 million people flee, Ukraine's refugee crisis is only just beginning. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/globaldevelopment/2022/mar/05/ukrainians-head-west-as-un-warns-refugee-crisis-is-only-just-beginning>
4. Maghribi L. Europe's forgotten refugees: from the Middle East to Belarus to oblivion. *The National news*. URL: <https://www.thenationalnews.com/weekend/2022/04/01/europes-forgotten-refugees-from-the-middle-east-to-belarus-to-oblivion/>
5. Morris L., Oremus W. Russian disinformation is demonizing Ukrainian refugees. *The Washington Post*. URL: <https://www.washingtonpost.com/technology/2022/12/08/russian-disinfo-ukrainian-refugees-germany/>
6. Noack R., Kelly M., Rosenzweig-Ziff D., Bauerova L. How the E.U. has fallen short on promises to Ukrainian refugees. *The Washington Post*. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/10/26/ukrainian-refugees-eu-temporary-protection/>
7. Okeowo A. Europe's Other Migration Crisis. *The New Yorker*. URL: <https://www.newyorker.com/news/daily-comment/europes-other-migration-crisis>
8. Sharma G. What do Syrians think about the welcome for Ukrainian refugees? *Al Jazeera*. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/31/what-do-syrians-think-about-the-welcome-for-ukrainian-refugees>
9. Ukraine refugee situation. *The Operational Data Portal*. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
10. Walter J. D., Klug T. Fact check: How propaganda denigrates Ukrainian refugees. *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/en/fact-check-how-propaganda-denigrates-ukrainian-refugees/a-64731408>
11. Wolowyna O. Ukrainian refugees in 2014 and 2022: An analysis and proposed solution. *The Ukrainian Weekly*. URL: <https://subscription.ukrweekly.com/2022/03/ukrainian-refugees-in-2014-and-2022-an-analysis-and-proposed-solution/>
12. Прем'єр-міністр Угорщини назвав біженців «мусульманськими загарбниками». *Interfax*. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/475313.html>
13. Українські мігранти в Європі – не тягар, а цінний людський капітал. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/15/695056/>

Берегута Віталій

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПРОСУВАННЯ РОСІЙСЬКОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ У РБ ООН

Ключові слова: біологія, біологічна зброя, коронавірус, російсько-українська війна, Рада Безпеки ООН.

Keywords: biological laboratory, biological weapons, coronavirus, Russian-Ukrainian war, UN Security Council.

Повномасштабне воєнне вторгнення Росії в Україну супроводжується різноманітними інформаційними операціями. Характерною рисою їх застосування російськими політиками та дипломатами для виправдання необхідності збройної інтервенції та створення для росіян образу «зовнішнього ворога» є здійснення пропаганди та дезінформації навколо нових питань, що раніше не були предметом конфліктної взаємодії між Україною та Росією. До таких належить розробка біологічної зброї в Україні на основі проведення дослідів із коронавірусом та іншими збудниками хвороб, систематичні російські звинувачення українського уряду в чому протягом 2022–2023 рр. відомі в публічному середовищі як теорія про біологічні лабораторії США в Україні.